

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

ICJ JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
NUMBER
FOR
JOURNALS
PUBLISHED
PERIODICALLY
OR
ONCE
A YEAR
OR
ONCE
A YEAR
OR
ONCE
A YEAR

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBID

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

3-JILD, 3-SON
2026

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

3-JILD, 3-SON | MART - 2026 |

+99833 5668868 | www.innoworld.net | @Anvarbek_PhD

TRANSPORT GEOGRAFIYASI VA ATROF-MUHIT O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK

Murodov Dilshodbek
Nasriddinov Xusniddin
Mahkamov Diyorbek

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotehnologiyalar instituti

Annotatsiya. Ushbu maqolada transport geografiyasi va atrof-muhit o'rtasidagi o'zaro ta'sir masalalari yoritilgan. Transport tizimlarining rivojlanishi natijasida yuzaga kelayotgan ekologik muammolar, ularning hududiy xususiyatlari hamda barqaror transportni shakllantirish yo'llari tahlil qilinadi. Shuningdek, transport infratuzilmasining tabiiy muhitga ta'siri va uni kamaytirish choralari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: transport geografiyasi, ekologiya, atrof-muhit, transport tizimi, barqaror rivojlanish, urbanizatsiya

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы взаимодействия транспортной географии и окружающей среды. Анализируются экологические проблемы, возникающие в результате развития транспортных систем, их территориальные особенности, а также пути формирования устойчивого транспорта. Также рассматривается влияние транспортной инфраструктуры на природную среду и меры по его снижению.

Ключевые слова: транспортная география, экология, окружающая среда, устойчивое развитие, транспортная система, урбанизация

Annotation. This article examines the interaction between transport geography and the environment. It analyzes environmental problems arising from the development of transport systems, their spatial characteristics, and ways to achieve sustainable transport. The impact of transport infrastructure on the natural environment and measures to reduce it are also discussed.

Keywords: transport geography, environment, sustainability, transport systems, urbanization, ecological impact

Kirish. Transport geografiyasi iqtisodiy geografiyaning muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, u transport tizimlarining hududiy joylashuvi, rivojlanishi va ular orqali amalga oshiriladigan iqtisodiy aloqalarni o'rganadi. Zamonaviy davrda transport tizimlari nafaqat iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri, balki atrof-muhitga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi muhim tizim sifatida ham qaralmoqda. Shu sababli transport geografiyasi va ekologiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Transport tizimlarining rivojlanishi sanoatlashuv, urbanizatsiya va globalizatsiya jarayonlari bilan chambarchas bog'liq. Avtomobil yo'llari, temir yo'llar, aviatsiya va dengiz transporti tarmoqlarining kengayishi natijasida inson faoliyati geografiyasi tubdan o'zgardi. Biroq, ushbu jarayonlar atmosferaga zararli gazlar chiqarilishi, shovqin darajasining ortishi, yer resurslarining degradatsiyasi

va biologik xilma-xillikning kamayishi kabi ekologik muammolarni keltirib chiqardi.

Ayniqsa, avtomobil transporti atrof-muhitga eng katta salbiy ta'sir ko'rsatuvchi turlardan biri hisoblanadi. Yonilg'i yonishi natijasida karbonat angidrid (CO_2), azot oksidlari va boshqa zararli moddalar atmosferaga chiqariladi. Bu esa global iqlim o'zgarishi, havo ifloslanishi va inson salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Yirik shaharlarda transport tirbandliklari ekologik muammolarni yanada kuchaytiradi.

Transport geografiyasi nuqtai nazaridan qaraganda, ekologik muammolar hududiy jihatdan turlicha namoyon bo'ladi. Rivojlangan davlatlarda transport tizimlari yuqori darajada rivojlangan bo'lsa-da, ekologik standartlar ham qat'iy qo'llaniladi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda esa transport infratuzilmasining tez sur'atlarda rivojlanishi ko'pincha ekologik nazoratning yetarli emasligi bilan birga kechadi.

So'nggi yillarda barqaror transport tizimlarini shakllantirish masalasi dolzarb bo'lib bormoqda. Bunda ekologik toza transport vositalaridan foydalanish, jumladan, elektr transporti, velosiped va jamoat transportini rivojlantirish muhim

ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, logistika tizimlarini optimallashtirish va transport oqimlarini samarali boshqarish orqali ekologik yuklamani kamaytirish mumkin.

Transport infratuzilmasini rejalashtirishda ekologik omillarni hisobga olish muhimdir. Yo'llarni qurishda tabiiy landshaftga zarar yetkazmaslik, yashil hududlarni saqlab qolish va ekologik monitoring tizimlarini joriy etish zarur. Bu esa transport va atrof-muhit o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, transport geografiyasi va atrof-muhit o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik murakkab va ko'p qirrali jarayon hisoblanadi. Transport tizimlarining rivojlanishi iqtisodiy taraqqiyot uchun muhim bo'lsa-da, uning ekologik oqibatlarini kamaytirish ustuvor vazifa bo'lib qolmoqda. Barqaror transportni rivojlantirish, ekologik texnologiyalarni joriy etish va hududiy rejalashtirishni takomillashtirish orqali ushbu muammolarni hal etish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rodrigue J.P. Transport Geography.
2. Banister D. Transport Planning.
3. Button K. Transport Economics.
4. O'zbekiston Respublikasi ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha normativ hujjatlari.
5. BMTning barqaror rivojlanish bo'yicha hisobotlari.